

Behandelingsvoorstel voor de commissie Bestuur en Middelen

Onderwerp: Notitie Europa

Cie-datum : 17 januari 2004

Cie-nummer: 2005BEM03

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op:
eerdere behandeling in cie: neen
in PS:

inspraak:ja
op:
op:

Behandelend ambtenaar: mr. P.G. Scherks
Portefeuillehouder: drs. J.P.J. Lokker

toestel: 3647

In de vergadering van provinciale staten van 4 oktober jl. is aan de commissie Bestuur en Middelen een notitie Europa toegezegd. De achtergrond hiervan was de suggestie van de klankbordgroep Kwatta 2 om de capaciteit voor coördinatie Europese zaken te reduceren. De notitie en een aanbiedingsbrief zijn bijgevoegd.

Wordt geagendeerd:

om advies over de volgende vraag:

Deelt u de opvatting van GS dat de werkzaamheden met betrekking tot Europa voor de provincie van zodanig belang en zodanige omvang zijn dat voor reductie van de capaciteit voor coördinatie Europese zaken geen aanleiding bestaat?

Beoogd effect

De werkzaamheden met betrekking tot Europa zijn van zodanig belang en zodanige omvang dat voor reductie van de capaciteit voor coördinatie Europese zaken geen aanleiding bestaat.

Argumenten

Er zijn scherpe keuzes in de ambities en werkzaamheden gemaakt. De door provinciale staten gewenste integrale samenwerking in Brussel is al aanwezig. De capaciteit voor coördinatie Europese zaken bij BMS is 3 fte. Dit is de minimaal vereiste capaciteit om de gestelde doelen te bereiken. Uit vergelijking met andere provincie blijkt dat de provincie met deze capaciteit op centraal niveau qua omvang in de achterhoede zit.

Bijlagen

Notitie buitenland en aanbiedingsbrief voor de commissie BEM

Utrecht en Europa Kansen en verplichtingen omgezet in eigen beleid

I. Inleiding

Nederland heeft steeds meer te maken met invloeden van buiten het eigen grondgebied. De Europese Unie heeft een toenemende invloed op de dagelijkse gang van zaken in de lidstaten. Dit geldt niet alleen voor het Rijk maar ook voor provincies en gemeenten. De invloed strekt zich uit tot het werkkterrein van de provincie en tot de dagelijkse werkzaamheden. Het ligt dan ook voor de hand dat op Europa adequaat wordt ingespeeld. De provincie voert hiertoe een pro-actief beleid. Steeds meer Europese wet- en regelgeving heeft invloed op het provinciale beleid. Het is van belang dat deze wet- en regelgeving in de praktijk uitvoerbaar zijn maar ook dat Europees recht binnen de provinciale organisatie goed wordt toegepast. De provincie speelt ook zo goed mogelijk in op de kansen, die Europa biedt. Dat zijn in de eerste plaats de Europese fondsen, waarmee het eigen beleid van de provincie wordt meegefinancierd en ondersteund. Het gaat echter ook om uitwisseling van kennis en ervaring met andere Europese partners en om het hebben van invloed bij de opstellen van beleid en wetgeving door de Europese Commissie.

In een uitbreidende Unie is samenwerking met andere regio's van groot belang en de provincie en . Gezien de ligging en gezamenlijke belangen, zijn de andere Randstadprovincies de natuurlijke bondgenoten bij veel Europese dossiers (bijv. Europese erkenning voor de problemen van het platteland in het Groene Hart). Naast de Randstadprovincies wordt ook structureel ingezet op samenwerking met de andere Nederlandse provincies. Bij veel dossiers met een vooral juridisch karakter (milieu, water, mededinging, aanbesteding) hebben de provincies een gelijk belang en zorgen zij voor gezamenlijke belangenbehartiging bij de EU-instellingen. Daarnaast werkt de provincie structureel en op ad hoc-basis samen met regio's in andere EU-lidstaten. Deze contacten leveren de provincie kennis op die benut kan worden bij het opstellen van nieuw beleid. Hierdoor kan de provincie beter inspelen op de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van economie, milieu, verkeer, enz.

In 2002 publiceerde de Europese Commissie haar Witboek 'Europese Governance' (modern bestuur), waarin zij met het oog op de verbetering van haar eigen beleid en regelgeving, de regio's en gemeenten een belangrijke rol geeft in de ontwikkelingsfase van nieuw beleid. In de praktijk betekent dit dat de Commissie de regio's en gemeenten raadpleegt bij het opstellen van nieuwe wet- en regelgeving, alsmede bij de evaluatie van bestaand beleid. De Commissie geeft ook steeds meer verantwoordelijkheden aan decentrale overheden bij de uitvoering van het Europese beleid: de Commissie ziet een vooraanstaande rol voor regio's en steden bij het streven om de EU tegen 2010 de meest concurrerende kenniseconomie van de wereld te maken (Lissabon-strategie). De rol van de regio's en gemeenten in het Europese integratieproces wordt ook erkend in het nieuwe (Constitutionele) EU-Verdrag, onder meer bij het toetsen van nieuwe Europese wetgeving op de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid¹.

In deze notitie wordt ingegaan op de wijze, waarop de provincie inspeelt op de ontwikkelingen in Europa en vorm geeft aan haar eigen rol in het Europese integratieproces. De notitie beperkt zich tot de relatie van de provincie Utrecht met Europa. Relaties die Utrechtse gemeenten of andere organisaties hebben, worden niet behandeld.

In paragraaf II wordt eerst een globaal beeld geschetst van de relatie van de provincie met het buitenland. Daarna wordt dieper ingegaan op de relatie met Europa, waarbij aan de hand van een viertal hoofdtaken de werkzaamheden worden toegelicht, die de provincie uitvoert om de relatie met Europa tot een succes te maken. Aan de hand van in kaders verwerkte voorbeelden wordt een aantal specifieke zaken nader toegelicht. De notitie wordt afgesloten met conclusies en een aantal actiepunten voor de nabije toekomst.

¹ Het subsidiariteitsprincipe houdt in dat besluiten genomen moeten worden op het daarvoor meest geschikte bestuursniveau, waarbij het uitgangspunt is dat besluiten zo dicht mogelijk bij de burgers genomen worden. Het evenredigheidsbeginsel houdt in dat bij het opstellen van nieuwe wetgeving het juiste rechtsmiddel (richtlijn, verordening, enz.) daarvoor wordt ingezet.

II. De relatie van Utrecht met het buitenland

Met het oog op de verkiezingen voor het Europees Parlement (EP) in juni 2004, lanceerde de Nederlandse regering de slogan “Europa, best belangrijk”. Al snel kwam van verschillende kanten kritiek op de slogan. Europa zou niet best belangrijk zijn, maar in veel gevallen “heel belangrijk”. Dit geldt ook voor de provincie Utrecht. Steeds meer wet- en regelgeving uit Brussel heeft direct of indirect invloed op het beleid van de provincie.

De invloed is het beste te illustreren aan de hand van de wetgeving op het gebied van milieu en water, waarvan 70% zijn oorsprong kent in Brussel. De regelgeving op het gebied van de luchtkwaliteit (Richtlijn Luchtkwaliteit), natuurbescherming (Vogel- en Habitatrichtlijn), water (Kaderrichtlijn Water, Richtlijn Zwemwaterkwaliteit) en afval (Richtlijn Autowrakken) maakt duidelijk dat Europa een zeer grote invloed heeft op het milieu- en waterbeleid van de provincie en daarmee indirect op andere beleidsterreinen zoals landbouw, verkeer en het verlenen van milieuvergunningen. Voldoet de provincie niet aan de normen en doelstellingen die in die richtlijnen staan vermeld, dan zal de Europese Commissie, via de nationale regering in Den Haag, de provincie hierop aanspreken en bij blijvende nalatigheid een boete opleggen.

Tijdens de huidige meerjarige begrotingscyclus van de EU (2000-2006) krijgt de provincie Utrecht over de gehele periode ongeveer € 24 miljoen voor projecten op het gebied van plattelands-ontwikkeling (Doelstelling 2 Reconstructie Gelderse Vallei, Leader +, Plattelandsontwikkelingsplan), de ontwikkeling van de kenniseconomie (Innovatieve Acties) en interregionale samenwerking (Interreg IIIB). Hiermee worden een deel van de investeringen in de provincie medegefinancierd door de Europese overheid. Overigens krijgt ook de gemeente Utrecht enkele miljoenen euros uit Brussel voor projecten in achterstandswijken. De EU is zowel op het gebied van wet- en regelgeving, als op het gebied van fondsen meer dan “best belangrijk” voor de provincie.

Voorbeelden Europese projecten in de provincie Utrecht

Utrecht innoveert

Voor de periode 2003-2004 krijgt de provincie een bedrag van € 2 miljoen uit het Europese programma ‘Innovatieve Acties’ voor projecten ter bevordering van de kenniseconomie in de provincie. Het geld wordt ingezet om de kenniskracht in de provincie te verbeteren. Ondernemers profiteren nu te weinig van het kennispotentieel bij instellingen als de Universiteit en de Hogeschool van Utrecht. Dit wordt bevestigd door een onderzoek van de KvK Utrecht (2003), waaruit bleek dat het MKB in Utrecht op het gebied van innovatie achterblijft bij het landelijke gemiddelde. Met Europees geld wordt geprobeerd dit gat te dichten.

Een voorbeeld van een project in het kader van “Utrecht innoveert” is “Virtueel kennisloket”. De aanvragers Unité, Dialogic en Digital Works hebben met het Europese geld een interactieve website ontwikkeld, waarop een breed publiek, waaronder ondernemers, informatie kan verzamelen en kan communiceren met kennisaanbieders. Zie ook: <http://www.utrechtinnoveert.nl/>

Leader +

Uit het Europese programma Leader + krijgt de provincie tijdens de periode 2000-2006 in totaal € 3,5 miljoen voor de uitvoering van kleinschalige innovatieve projecten die bijdragen aan het behoud en de vitaliteit van het platteland. De provincie Utrecht zet het geld in voor projecten in het Veenweidegebied en het Krommerijgebied. Een voorbeeld van een succesvol project is het project “Feel the Venen, Touch the Venen”. In dit project ontwikkelt de Agrarische Natuurvereniging De Utrechtse Venen toeristische boerderijarrangementen in het Veenweidegebied, met als doel om de boeren een nieuwe inkomensstroom te laten genereren. Voor dit doel is ook een aparte website ontwikkeld. Zie ook: <http://www.leaderplus.nl/>

Mede met het oog op de eis van de Europese Commissie dat in de toekomst regio's bij veel Europese programma's (bijv. de Structuurfondsen) alleen nog geld uit Brussel krijgen, als zij een deel daarvan besteden aan samenwerking met andere (buitenlandse) regio's, heeft de provincie partnerschappen opgebouwd met twee Europese regio's: Surrey County Council (Verenigd Koninkrijk) en Zuid- Moravië (Tsjechische Republiek). De keuze voor deze twee regio's vloeit voort uit het Strategiedocument ‘Utrecht in Europa’ waarmee de commissie Bestuur en Middelen in september 2002 heeft ingestemd. Met beide

partners worden ervaringen en kennis uitgewisseld, Europese projecten voorbereid en gezamenlijke belangen bij de Europese instellingen behartigd. De provincie zet nadrukkelijk in op structurele samenwerking met deze twee regio's, omdat het vinden van partnerregio's voor deelname aan Europese projecten veel tijd en energie kost.

Buiten Europa heeft de provincie geen noemenswaardige internationale betrekkingen. Sinds 1995 bestaat er een door de Utrechtse Kamer van Koophandel geïnitieerd vriendschapsverdrag met de Chinese provincie Guangdong. Deze relatie blijft beperkt tot de economische invalshoek en het verbeteren van handelscontacten.

Begin jaren tachtig hebben provinciale staten een Verordening ontwikkelingssamenwerking vastgesteld. Op grond daarvan konden projecten in Derde Wereldlanden worden opgezet. Aan de verordening is echter geen uitvoering gegeven en deze is na enkele jaren in het kader van bezuinigingen weer ingetrokken. Sindsdien zijn door de provincie geen initiatieven meer ontplooid op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. Bovendien ontbreekt de expertise hiervoor binnen het ambtelijk apparaat en is er geen budget beschikbaar.

De relatie met Europa staat daarom zo goed als synoniem voor de internationale betrekkingen van de provincie. Deze relatie kent aan de ene kant een dwingend karakter (wet- en regelgeving), biedt aan de andere kant ook kansen aan de provincie. Hieronder wordt aan de hand van vier hoofdtaken nader op de relatie Utrecht-Europa ingegaan.

III. Hoofdtaken provincie op het gebied van Europa

Er kunnen voor de provincie in de relatie met Europa vier hoofdtaken worden onderscheiden. Deze hoofdtaken bestrijken zowel de verplichtingen die de provincie ten aanzien van de EU heeft, als de kansen die Europa de provincie biedt. De hoofdtaken zijn:

- Bemiddeling bij het verwerven van fondsen en subsidies;
- Beleid en strategie (belangenbehartiging, Europaproofproject);
- Contacten met regio's (partnerschappen);
- Ondersteuning van het Comité van de Regio's.

Het Coördinatiepunt Europa speelt een belangrijke rol bij de afstemming en aansturing van de activiteiten van de provinciale diensten in het kader van de vier hoofdtaken (zie bijlage I). Voorkomen moet worden dat zaken dubbel worden gedaan en langs elkaar wordt heengewerkt. Daarom is het Coördinatiepunt begin 2003 bij de Bestuurs- en Managementstaf (BMS) ondergebracht om van daaruit de dienstoverstijgende coördinatie te vervullen. Het Coördinatiepunt omvat 3 fte (zie bijlage II voor een vergelijking met de andere provincies). De Utrechtse vertegenwoordiger in Brussel maakt deel uit van het Coördinatiepunt.

Hieronder wordt beschreven welke werkzaamheden de taken met zich meebrengen en hoe hierop door het Coördinatiepunt met behulp van de provinciale diensten, de Randstadpartners en andere partners wordt ingespeeld.

IV. Bemiddelen bij het verwerven van fondsen en subsidies

Het geld dat de EU ter beschikking heeft voor projecten in de lidstaten, wordt via grote kaderprogramma's (Structuurfondsen, Landbouwfonds) en kleine subsidieprogramma's (bijv. het programma LIFE voor milieu- en waterprojecten) verdeeld. In de vorige paragraaf is al aangegeven dat de provincie tijdens de huidige meerjarige begrotingscyclus ongeveer € 24 miljoen euro uit Brussel krijgt. Het betreft hier alleen geld uit de grote kaderprogramma's.

De Europese Commissie heeft op 14 juli 2004 haar voorstellen gepresenteerd voor de Structuurfondsen (regionaal beleid) en de plattelandsontwikkeling tijdens de volgende meerjarige Europese begrotingscyclus (2007-2013). Op basis van de voorstellen komt tijdens die periode maximaal 2,2 miljard euro voor regionaal beleid en maximaal 500 miljoen euro voor plattelandsontwikkeling (POP II) in

Nederland beschikbaar. Op basis van in Brussel vastgestelde criteria zullen die fondsen vervolgens door het Rijk over de regio's en gemeenten in Nederland worden verdeeld. Het Coördinatiepunt coördineert de inspanningen die op ambtelijk en bestuurlijk niveau worden ontwikkeld om voor de provincie ook na 2006 fondsen uit Brussel te krijgen. Hierbij wordt actief geparticipeerd in de lobby in interprovinciaal en in landsdelig verband (Regio Randstad). Het gaat er in de eerste plaats om zoveel mogelijk Europese fondsen onder gunstige bestedingsvoorwaarden naar Nederland te halen, om vervolgens een zo groot mogelijk deel van de nationale envelop naar Utrecht te halen. Het Coördinatiepunt informeert vervult de trekkersrol bij het ontwikkelen van projecten, die mede met Europese fondsen gefinancierd kunnen worden.

Utrecht en de voorstellen Europese Commissie regionaal beleid en plattelandontwikkeling

Op 14 juli 2004 presenteerde de Europese Commissie haar voorstellen voor het toekomstig regionaal beleid en de plattelandontwikkeling voor de volgende programmaperiode (2007-2013). Beide beleidsterreinen dienden als gevolg van de uitbreiding van de EU met voornamelijk arme lidstaten te worden hervormd. De voorstellen houden kort samengevat het volgende in.

Regionaal beleid: In de nieuwe programmaperiode wordt het grootste deel van de structuurfondsen gereserveerd voor de armste regio's en lidstaten van de EU. Volgens de voorstellen van de Europese Commissie komen rijkere regio's als de provincie Utrecht vanaf 2007 in aanmerking voor twee zgn. doelstellingen: de doelstelling "Verbetering regionale concurrentiekracht en werkgelegenheid" (o.a. kenniseconomie, milieu en water) en "Regionale coöperatie", het oude Interreg-programma.

Plattelandontwikkeling: De Europese Commissie wil na 2006 de maatregelen voor plattelandontwikkeling financieren vanuit één apart plattelandsfonds en de middelen uit dat fonds inzetten rond drie 'assen': verbetering van de concurrentiekracht van de land- en bosbouw; milieu en landschapsbeheer; en verbetering van de kwaliteit van het leven en bevordering van de diversiteit van de plattelandseconomie. De provincie Utrecht mag de middelen uit het plattelandontwikkelingsfonds inzetten voor alle drie de assen.

Bij het besteden van fondsen wordt samenwerking met andere regio's steeds belangrijker. Daarop moet worden ingezet en dat vraagt extra inspanning. Na 2006 is samenwerking – zoals de provincie die heeft met Surrey en Zuid-Moravië – een vereiste wanneer een beroep wordt gedaan op Europese Structuurfondsen en andere fondsen zoals het nieuwe Fonds voor plattelandontwikkeling.

Het Coördinatiepunt heeft verder een initiërende rol bij het benutten van subsidiemogelijkheden. Het vervult een informatie- en adviesfunctie en biedt ondersteuning bij het vinden van partners voor projecten. Ook bemiddelt het bij het verwerven van subsidies door andere organisaties uit de provincie. Zo speelt de vertegenwoordiger in Brussel een actieve rol bij de continuering van de Europese subsidie voor Huis Doorn. Tot eind 2005 krijgt de Stichting Huis Doorn een bijdrage van de Europese Commissie. Vanaf 2006 zal Huis Doorn echter moeten concurreren met andere culturele instellingen voor een Europese subsidie.

V. Beleid en regelgeving

Deze belangrijke taak is te verdelen in twee subtaken: belangenbehartiging en het "Europaproof" houden van de organisatie. Beide taken worden hieronder nader toegelicht.

A. Belangenbehartiging

In het Strategiedocument "Utrecht in Europa" zijn de volgende provinciale beleidsprioriteiten vastgelegd: ontwikkeling van het landelijk gebied (natuur, ecologie, landschap, landbouw), innovatieve acties en kennisinfrastructuur (met name in relatie tot economische ontwikkeling), water/milieu en verkeer en vervoer. Het Coördinatiepunt houdt de diensten op de hoogte van ontwikkelingen op deze beleidsterreinen, informeert het provinciaal bestuur door schriftelijke rapportages en doet zonodig voorstellen voor aanpassing van het beleid. Veel Europees beleid heeft een directe invloed op het werkterrein van de provincie. De provincie heeft er belang bij dat het beleid in de praktijk uitvoerbaar is. De provincie participeert daarom in de interprovinciale lobby inzake het Europese besluitvormingsproces

betreffende voor de provincie belangrijke dossiers. Ook wordt op een aantal beleidsterreinen intensief samengewerkt met de andere Randstadprovincies. Dit heeft onder meer geleid tot een actieve lobby in Den Haag en Brussel voor het landelijk gebied onder stedelijke druk (Veenweidegebieden).

Met *actief reageren op het wetgevingsproces* in Brussel komt de provincie tegemoet aan de oproep van de Europese Commissie om mee te denken bij het opstellen van nieuwe voorstellen. In het kader van het streven naar verbetering van de kwaliteit van de Europese wetgeving, heeft de Europese Commissie in 2002 met het Witboek "European Governance" (modern bestuur) een platform geschapen voor een structurele dialoog met vertegenwoordigers van de regionale en lokale autoriteiten. Hierbij richt de Commissie zich in eerste instantie tot de vertegenwoordigers van de lokale en regionale autoriteiten in Brussel (inmiddels meer dan 250). De regiokantoren worden benaderd mee te denken bij het opstellen van nieuwe voorstellen. De regionale vertegenwoordigers gaan vervolgens op zoek naar expertise bij hun achterban, die Brussel kan helpen bij het opstellen van nieuwe regels en beleid. Via de 'front office' (vertegenwoordiging in Brussel) wordt de 'back office' (de provincie) betrokken bij het opstellen van nieuwe wetsvoorstellen en het daaropvolgende besluitvormingsproces.

Om zo goed mogelijk op dit proces in te spelen behartigt de provincie haar "Europese" belangen via twee structurele samenwerkingsverbanden:

- Het Huis van de Nederlandse Provincies² (HNP), waar aan de hand van de Europese prioriteiten van het IPO in acht thematische werkgroepen de voorstellen van de Europese Commissie worden behandeld. Het HNP is daarmee als het ware het ambtelijke voorportaal voor het bestuurlijke platform 'Europa' van het IPO. Binnen de werkgroepen is een taakverdeling overeengekomen, opdat de vertegenwoordigers van de provincies geen dubbel werk doen. De Utrechtse vertegenwoordiger is coördinator van de werkgroep 'Mededinging, aanbestedingen en rechtshandhaving', onderwerpen die voor de provincies met het oog op naleving van Europees recht van veel belang zijn. Uit een onafhankelijke evaluatie in 2003 naar de organisatie en werkwijze, is gebleken dat het HNP door de inhoudelijke samenwerking een duidelijke meerwaarde heeft voor de belangenbehartiging van de provincies in Brussel.
- Regio Randstad Brussel, dat onderdeel uitmaakt van het HNP, waarvoor de vier Randstadprovincies op basis van de Strategische EU-Randstadagenda actief lobbyen op dossiers op het gebied van de volgende vier beleidsterreinen: plattelandsontwikkeling, regionaal beleid, kenniseconomie en transport. Iedere Randstadvertegenwoordiger is verantwoordelijk voor één beleidsterrein, waardoor een optimale werkverdeling bereikt wordt. De Utrechtse vertegenwoordiger is thans verantwoordelijk voor het dossier plattelandsontwikkeling. De door de Utrechtse Staten gewenste geïntegreerde samenwerking in Brussel is hierbij al gerealiseerd.

Het belang van goede belangenbehartiging door de provincie

Vogel- en Habitatrichtlijn

De klassieke voorbeelden van Europese wetgeving die de decentrale overheden in Europa en dus ook in Nederland met grote problemen bij de uitvoering confronteren, zijn de zgn. Vogel- en Habitatrichtlijn. Deze twee Europese Richtlijnen beogen door het instellen van beschermde natuurgebieden de flora en fauna in de EU te beschermen. De totale oppervlakte van de natuurgebieden in Nederland is zo groot, dat het voor de provincies een enorme toer is om bij de vaststelling van de streekplannen niet in strijd met de Europese regels te handelen. Soms is dit echter onmogelijk. De Richtlijnen zijn vastgesteld in een tijdperk dat de provincies nog niet aan Europese belangenbehartiging deden; de Vogelrichtlijn stamt uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. De Nederlandse regering had destijds bij de goedkeuring van de voorstellen van de Europese Commissie weinig zicht op de uitvoerbaarheid van de Richtlijnen op eigen grondgebied en heeft de decentrale overheden door ook niet of nauwelijks over geraadpleegd. Een grotere

² Het Huis van de Nederlandse Provincies is een internationale vereniging naar Belgisch recht, opgericht door de twaalf Nederlandse provincies en het IPO om zowel op facilitair (ondersteunend personeel, kantoorruimte, ICT) als op inhoudelijk vlak tot meer efficiency en synergie te komen. Het HNP bestaat in 2005 vijf jaar en blijkt in die korte tijd een zeer goede naam in het Brusselse te hebben opgebouwd.

betrokkenheid van de provincies in Brussel en Den Haag had de uitvoerbaarheid van de regels kunnen verbeteren en derhalve de kwaliteit van de wetgeving kunnen verhogen.

Plattelandsontwikkeling in gebieden onder stedelijke druk

De Europese Commissie richt zich in haar beleid betreffende de plattelandsontwikkeling met name op perifere rurale gebieden. De maatregelen die zij voorstelt zijn voornamelijk gericht op gebieden die kampen met ontvolking, hoge werkloosheid en gebrekkige infrastructuur. De problemen van plattelandsgebieden grenzend aan stedelijke agglomeraties blijven echter onderbelicht in het Europese beleid. De voorstellen die de Europese Commissie op 14 juli jl. presenteerde voor de toekomstige plattelandsontwikkeling bevestigen dit beeld.

Met het oog op de problemen in de Veenweidegebieden is de provincie Utrecht in samenwerking met Noord- en Zuid-Holland een lobby begonnen om bij de Europese Commissie aandacht te vragen voor de specifieke problemen van platteland onder stedelijke druk. Met de hulp van het ministerie van LNV en een informeel platform van Europese regio's met soortgelijke problemen (o.a. Surrey, Vlaanderen, Ile de France, Catalonië en Malta) wordt getracht het Europese beleid te beïnvloeden. Doordat LNV, Vlaanderen en Malta via de Raad van Landbouwministers direct bij de Europese besluitvorming betrokken zijn, komt er steeds meer aandacht in 'Brussel' voor de problemen van het platteland onder stedelijke druk.

B. Europaproof

Het "Europaproof" maken en houden van de provinciale organisatie vraagt veel inzet. In de inleiding is reeds aangegeven dat de provincie meer en meer rekening dient te houden met Europese wet- en regelgeving. Het gaat hierbij niet alleen om Europese regels in de vorm van verordeningen en richtlijnen, maar ook om arresten van het Europese Hof van Justitie en besluiten van de Europese Commissie. De provincie heeft voor het naleven van de Europese recht een geheel eigen verantwoordelijkheid. Deze vloeit voort uit artikel 10 van het EG-verdrag en is bevestigd in jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. Door het niet goed naleven van die wet- en regelgeving kan de provincie schade oplopen in de vorm van bijvoorbeeld een boete of een slechte pers.

Uit onderzoek van Berenschot (2001) is gebleken dat de provincie op het gebied van Europees beleid en recht een kennisachterstand heeft, kansen mist en risico's loopt. Daarom is de provincie in 2002 gestart met het Europaproof maken en houden van de provinciale organisatie. De uitvoering hiervan is in handen van het Coördinatiepunt Europa. Onder meer het organiseren van workshops voor medewerkers, verbetering van de informatievoorziening en het ontwikkelen van Europa-checklists dragen bij aan het maken van de noodzakelijke kwaliteitsslag. Deze moet er voor zorgen dat de provincie zich aan de Europese wetgeving houdt en actief inspeelt op Europese beleidsontwikkelingen. Europa moet een normaal onderdeel van het gewone werk worden. In het kader van het Europaprooftraject wordt in toenemende mate met andere provincies samengewerkt door het uitwisselen van kennis, ervaring en 'best practices'. Goede naleving van Europees recht is ook van belang in verband met het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten. In het kader van dit besluit worden uitgaven van de provincie ook op hun rechtmatigheid getoetst.

Voorbeelden acties Utrecht Europaproof

Workshops voor medewerkers over relevante Europese wet- en regelgeving zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn, milieu- en waterwetgeving, (Europese) aanbesteding en staatssteun en een checklist voor toetsen van voorstellen op Europeesrechtelijke aspecten om juridische- en financiële risico's te voorkomen.

Momenteel wordt een onderzoek uitgevoerd naar de stand van zaken van de Europaprooftrajecten in de vier Randstadprovincies en de vier grote steden. Het is zeer goed denkbaar dat daaruit zaken naar voren komen die bij een gezamenlijke aanpak meerwaarde kunnen hebben. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld gezamenlijke opleidingen en trainingen.

VI. Contacten met regio's

Het uitwisselen van kennis en ervaringen, alsmede het samenwerken in projecten met andere Europese regio's heeft een grote meerwaarde voor de provincie. Problemen bij de implementatie van Europese wetgeving kunnen bijvoorbeeld samen met andere regio's worden opgelost. Ook op andere gebieden kan van regio's worden geleerd. Een voorbeeld hiervan is de rampenbestrijding. De contacten van de provincie met regio's in Europa zijn te onderscheiden in structurele contacten in de vorm van partnerschappen en in ad hoc-contacten in het kader van een Europees projecten.

A. De partnerschappen

De provincie Utrecht heeft met twee regio's een partnerschap: Surrey County Council en Zuid-Moravië. De keuze voor deze regio's is gebaseerd op het Strategiedocument 'Utrecht in Europa'. Beide regio's hebben op het gebied van bestuurlijke bevoegdheden en taken, als ook op het gebied van de economische structuur een grote gelijkenis met de provincie Utrecht. Bovendien heeft de gemeente Utrecht gedurende meer dan tien jaar al een stedenband met Brno, de hoofdstad van Zuid-Moravië. Met beide partners heeft de provincie een samenwerkingsovereenkomst gesloten, die een projectmatige aanpak. De partnerschappen zijn in de eerste plaats gericht op het uitwisselen van kennis en ervaring op beleidsterreinen zoals plattelandsontwikkeling, de ontwikkeling van de kenniseconomie, recreatie, transport en toerisme. De partnerschappen zijn ook bedoeld als basis voor Europese projecten met andere partners en zijn van belang met het oog op de voor Europese fondsen de verplichte interregionale samenwerking.

Voorbeeld samenwerking met partnerregio Zuid-Moravië

In 2002 is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) goedgekeurd. Deze richtlijn omschrijft nieuwe normen voor het kwaliteit van het water in de EU. Vanaf 2006 zal deze richtlijn in de lidstaten van de Unie moeten worden geïmplementeerd. Vooruitlopend op die implementatie starten de provincie Utrecht en Zuid-Moravië begin 2005 met een gezamenlijk waterproject gericht op de implementatie van de KRW. De Utrechtse Waterschappen nemen eveneens deel aan het project. Door de samenwerking vergroten zowel Utrecht als Zuid-Moravië hun kennis over de nieuwe Europese regels op het gebied van het waterbeleid wat de implementatie daarvan in de eigen regio ten goede kan komen.

Het Coördinatiepunt Europa onderhoudt de contacten met de twee partnerregio's (relatiebeheer), heeft een initiërende en coördinerende taak bij de organisatie en planning van bestuurlijke en ambtelijke werkbezoeken, symposia en conferenties, en begeleidt deelnemers aan werkbezoeken aan de provincie, alsmede vanuit Utrecht aan Surrey en Zuid-Moravië.

B. Europese projecten

Vanuit het Coördinatiepunt wordt de deelname aan Europese projecten door de provinciale diensten gestimuleerd. Het Coördinatiepunt ondersteunt ook de diensten bij hun projectaanvragen en zorgt ook voor de procedurele begeleiding. De feitelijke deelname aan en uitvoering van de projecten is een zaak voor de diensten zelf. Bij projecten wordt met andere regio's samengewerkt op ad hoc basis en voor een bepaalde tijd. Bij projecten is de samenwerking gerelateerd aan een specifiek doel, zoals bij het Groene Hart aan het behoud en ontwikkelen van open groene ruimten die onder stedelijke druk staan (project Sustainable Open Spaces (SOS II)). In het project worden kennis en ervaring uitgewisseld en worden in deelprojecten gegevens verzameld om de (ernst van de) problematiek voor de Europese Commissie inzichtelijk te maken. Samenwerking met regio's wordt steeds belangrijker.

VII. Ondersteuning Comité van de Regio's

Het Comité van de Regio's (CvdR) is de officiële spreekbuis van de lokale en regionale overheden binnen de EU. Het bestaat uit vertegenwoordigers van lokale en regionale overheden uit alle EU-lidstaten. De Europese Raad en het EP zijn verplicht om op voor decentrale overheden relevante beleidsterreinen advies te vragen aan het CvdR over voorstellen van de Europese Commissie. Het gaat hierbij om zaken als regionaal beleid, plattelandsontwikkeling, transport, milieu en water, cultuur, economische en sociale zaken.

Nederland heeft 12 vaste leden in het CvdR. De lidmaatschappen zijn evenredig verdeeld tussen provincies en gemeenten (6/6). Gedeputeerde Jan-Pieter Lokker is lid van het CvdR, alsmede van de vakcommissies Duurzame ontwikkeling (landbouw, milieu en visserij) en Constitutionele zaken. Het Coördinatiepunt levert via de vertegenwoordiger in Brussel ambtelijke ondersteuning aan de gedeputeerde en draagt tevens bij aan ondersteuning van de overige provinciale leden van de Nederlandse delegatie. Dit is overeenkomstig in het kader van het IPO gemaakte afspraken.

Naast de formele adviesrol die het CvdR in het Europese besluitvormingsproces bekleedt, is het Comité belangrijk uit een oogpunt van netwerken. De commissievergaderingen, de bijeenkomsten van de Nederlandse delegatie en plenaire sessies zijn uitstekende platforms voor het vergaren van informatie en het uitwisselen van kennis en ervaring. De provincie Utrecht heeft er veel belang bij dat een gedeputeerde lid is van het CvdR.

Rapporteurschap Comité van de Regio's

Het CvdR heeft in juni 2004 Jan-Pieter Lokker benoemd tot rapporteur over het voorstel van de Europese Commissie voor een nieuwe verordening voor de plattelandsontwikkeling voor de periode 2007-2013. Het rapporteurschap houdt in dat Lokker voor het CvdR een rapport over het voorstel opstelt dat als advies aan de Raad van ministers en de Europese Commissie wordt voorgelegd. Het rapporteurschap wordt nadrukkelijk ingezet om bij de Raad van Landbouwministers en de Europese Commissie aandacht te vragen voor het probleem van de stedelijke druk op het platteland, zoals zich dat voordoet in het Utrechtse Veenweidegebied.

VIII. Overige activiteiten

Ter ondersteuning van bovengenoemde hoofdtaken organiseert het Coördinatiepunt Europa in samenwerking met de provinciale diensten en andere partners seminars en symposia. Ook is het Coördinatiepunt verantwoordelijk voor het organiseren van ambtelijke en bestuurlijke bezoeken aan het Huis van de Nederlandse Provincies en Europese instellingen in Brussel. Het voert tevens het secretariaat van de kerngroep Europa, waarin alle provinciale diensten een vertegenwoordiger hebben. Via een elektronische nieuwsbrief (2 keer per jaar) worden belangrijke zaken onder de aandacht van de leden van de betrokken statencommissie gebracht. Tot de overige activiteiten behoren het uitbrengen van een Europafolder en het organiseren van Europabijeenkomsten met bijvoorbeeld de gemeente Utrecht en het organiseren van een Europa-evenement voor de provinciale organisatie rond Schuman-dag (9 mei). Voor informatie en advies wordt vanuit de provinciale organisatie in toenemende mate een beroep op het Coördinatiepunt gedaan.

IX. Conclusies/Actiepunten

Het belang van Europa voor de provincie Utrecht neemt steeds meer toe. De provincie speelt hier op een pro-actieve wijze op in. De relatie met Europa heeft aan de ene kant een sterk juridisch karakter. Steeds meer wetgeving uit Brussel heeft direct of indirect invloed op het beleid van de provincie. Bij het niet goed naleven van die regels loopt de provincie financiële- en juridische risico's en het risico van een slechte pers. Met het oog op het verminderen van de risico's voor de organisatie, wordt flink ingezet op het Europaproof maken van de provinciale organisatie. Bovendien wordt in interprovinciaal en landsdelig verband in Brussel gelobbyd om de regelgeving voor de provincie(s) beter uitvoerbaar te maken. Dit initiatief sluit aan bij het doel van de Europese Commissie om de kwaliteit (uitvoerbaarheid) van de Europese wetgeving te verbeteren.

Europa biedt de provincie ook veel kansen. De fondsen en subsidieprogramma's bevatten veel geld dat de provincie Utrecht kan inzetten om haar eigen beleid te versterken. Dit geld krijgt de provincie echter niet automatisch. Daarom wordt zowel op bestuurlijk als ambtelijk vlak hard gewerkt om de provincie ook in de toekomst geld uit Brussel te laten ontvangen. De structurele partnerschappen van de provincie met Surrey en Zuid-Moravië zijn ook in dat kader aangegaan. In de toekomst worden veel fondsen en subsidies alleen nog maar aan de provincie uitgekeerd als zij dat in samenwerking met andere Europese regio's besteedt. Om tijd en energie bij het zoeken naar geschikte partners te vermijden, is de provincie structurele samenwerkingsverbanden met Surrey en Zuid-Moravië aangegaan.

De geïntegreerde samenwerking in Brussel is in het Huis van de Nederlandse Provincies en Regio Randstad Brussel gerealiseerd.

Voor provincie Utrecht zijn voor de komende tijd de volgende specifieke actiepunten op het gebied van Europa te benoemen:

- Actieve lobby in Brussel en Den Haag gericht op een zo hoog mogelijk bedrag uit de fondsen voor regionaal beleid en plattelandsontwikkeling.
- Het op de Europese agenda krijgen van de problematiek van het platteland onder stedelijke druk.
- Voortzetting van het Europaproof-project, mogelijk in nauwe samenwerking met de andere drie Randstadprovincies, om de groeiende invloed van 'Europa' op een goede manier in Utrechts beleid te vertalen.
- Optimaliseren van de partnerschappen met Surrey County Council en Zuid-Moravië, ter ondersteuning van de uitwerking van de eigen provinciale doelstellingen.

Deze actiepunten dragen er aan bij dat de provincie de kansen van Europa nog beter benut en de risico's van verkeerde toepassing van Europese wet- en regelgeving worden beperkt.

Overzicht taken, activiteiten en uren Coördinatiepunt Europa

Taak	Activiteit	Uren
Bemiddelen verwerven van fondsen en subsidies	<ul style="list-style-type: none"> - Lobby voor bijdrage uit fondsen na 2006 - Genereren van kansrijke projecten, die mede met Europees geld kunnen worden gefinancierd - Stimuleren benutten van subsidiemogelijkheden 	400
Beleid en strategie (informatievoorziening, belangenbehartiging, Europaprooftraject)	<ul style="list-style-type: none"> - Belangenbehartiging Brussel - Beleidsbeïnvloeding - Ondersteuning provinciale diensten - Periodieke rapportages - Informatie- en vraagbaakfunctie beleid en regelgeving - Samenwerking Huis Nederlandse Provincies/IPO - Samenwerking Regio Randstad Brussel - Europachecklist voor voorstellen GS - Europatoets subsidieregelingen op aspecten van staatssteun - Workshops voor medewerkers 	1900
Contacten met regio's (partnerschappen en projecten)	<ul style="list-style-type: none"> - Vormgeven aan partnerschappen Surrey en Zuid-Moravië - Stimuleren deelname aan projecten - Ondersteuning van projectaanvragen - Samenwerking met andere regio's 	1100
Ondersteuning Comité van de Regio's	<ul style="list-style-type: none"> - Bijdragen aan EU-besluitvorming - Belangenbehartiging via het netwerk - Ondersteuning gedeputeerde 	300
Overig	<ul style="list-style-type: none"> - Seminars werkbezoeken, evenementen - Kerngroep Europa - Nieuwsbrief - Europafolder 	200

Overzicht Europaformaties Nederlandse provincies

Provincie	Omvang aantal formatieplaatsen Coördinatie Europese zaken ¹
Limburg	7 fte.
Zuid-Holland	6,3 fte
Fryslân	5 fte.
Noord-Brabant	5 fte.
Noord-Holland	4,5 fte.
Overijssel	4,5 fte.
Groningen	4 fte.
Gelderland	3,5 fte.
Drenthe	3 fte.
Utrecht	3 fte.
Zeeland	2,5 fte.
Flevoland	1,4 fte. ²
IPO	3,0 fte.

1 = Voor de vergelijking met de andere provincies zijn de taken en werkzaamheden van het Utrechtse Coördinatiepunt Europa als uitgangspunt genomen. Gegevens zijn bijgewerkt tot 5 november 2004 en zijn exclusief administratieve/secretariële ondersteuning.

2 = Het aantal formatieplaatsen in Flevoland zal begin 2005 met 1 fte worden uitgebreid.

Aan:
De leden van de Statencommissie Bestuur en Middelen

Datum	14 december 2004	Sector	BMS
Nummer		Referentie	mr. P.G. Scherks
Uw brief van		Doorkiesnummer	030-2583647
Uw nummer		Faxnummer	
Bijlage	1	E-mailadres	pieter.scherks@provincie-utrecht.nl
		Onderwerp	Notitie Europa

Geachte leden,

De Europese Unie is dit jaar opvallend voor het voetlicht gekomen door de uitbreiding met tien nieuwe lidstaten, de verkiezingen voor het Europees Parlement, de ondertekening van het nieuwe (Constitutionele) EU-Verdrag en het Nederlands voorzitterschap. De EU heeft steeds meer invloed op de dagelijkse gang van zaken in de lidstaten. Deze moeten bij de opstellen en uitvoeren van hun beleid steeds meer rekening houden met beleid en de regels van de EU. De invloed is niet beperkt tot de Rijksoverheid. Ook provincies en gemeenten moeten bij het ontwikkelen en uitvoeren van hun beleid in toenemende mate rekening houden met de invloed, die de omgeving heeft op hun werkterrein. In deze omgeving neemt de EU een voorname plaats in.

De invloed van de EU strekt zich uit tot het werkterrein en de dagelijkse werkzaamheden van de provincie. Daarom moet op Europa adequaat worden ingespeeld. Europese wet- en regelgeving moeten in de praktijk uitvoerbaar zijn. Ingezet moet worden op kansen, die Europese fondsen kunnen bieden. Kennis en ervaring van andere regio's moeten worden benut en eigen kennis en ervaring moeten worden ingebracht.

Inspelen op Europa gaat niet vanzelf en de provincie kan het niet alleen. Daarom wordt samengewerkt met de andere Randstadprovincies en de overige Nederlandse provincies en wordt samengewerkt met Europese regio's. Zo wordt gewerkt aan een netwerk voor Europese belangenbehartiging. Samenwerking en het hebben van een netwerk zijn van groot belang. Dit vraagt ook om een goede interne organisatie voor begeleiding van het bestuur en de ambtelijke organisatie.

De pro-actieve opstelling van de provincie past geheel in de opvatting van de Europese Commissie. Deze hecht zeer aan de mening van decentrale overheden over nieuwe beleidsplannen. Deze erkenning is duidelijk terug te vinden in het nieuwe (Constitutionele) EU-verdrag.

In de bijgevoegde notitie is de relatie van de provincie met Europa aan de hand van vier hoofdtaken uitgewerkt. De belangrijkste punten zetten wij hier kort op een rij.

a. Verwerven van fondsen en subsidies.

Dit actiepunt stamt uit het coalitieakkoord. Met Europese financiële middelen wordt het eigen beleid van de provincie meegefinancierd en ondersteund. Voor de begrotingsperiode 2000-2006 krijgt de provincie in totaal ongeveer € 24 miljoen voor projecten op het gebied van plattelandsontwikkeling, ontwikkeling van de kenniseconomie en interregionale samenwerking.

Voor de nieuwe begrotingsperiode 2007-2013 komt voor Nederland naar verwachting maximaal € 2.2 miljard beschikbaar voor regionaal beleid en maximaal € 500 miljoen voor plattelandontwikkeling. Wij zetten er op in dat een substantieel deel hiervan voor de provincie Utrecht beschikbaar komt. Daarvoor worden projecten ontwikkeld die mede met Europees geld gefinancierd kunnen worden.

b. Beleid en regelgeving

In uw vergadering van september 2002 hebt u ingestemd met het Strategiedocument 'Utrecht in Europa'. De daarin opgenomen beleidsprioriteiten – ontwikkeling van het landelijk gebied, innovatieve acties en kennisinfrastructuur, water/milieu en verkeer en vervoer – zijn gerelateerd aan de eigen provinciale beleidsprioriteiten.

Veel Europees beleid heeft een directe invloed op het werkterrein van de provincie. De provincie heeft er groot belang bij dat het beleid in de praktijk uitvoerbaar is. Daarom dragen wij bij aan de lobby op voor de provincie belangrijke dossiers. Dit gebeurt in Randstad- of interprovinciaal verband (Regio Randstad Brussel en Huis van de Nederlandse Provincies). Van daaruit wordt ook actief gereageerd op nieuwe wetgevingsvoorstellen. Gezien de ligging en de gezamenlijke belangen zijn de andere Randstadprovincies natuurlijke bondgenoten in veel Europese dossiers (plattelandontwikkeling, transport, regionaal beleid, ontwikkeling van de kenniseconomie). Met de andere provincies werkt de provincie samen op dossiers, die voor de provincies van gezamenlijk belang zijn (milieu, water, mededingingsrecht etc.)

Ook Europese regelgeving heeft invloed op het werkterrein van de provincie. In veel gevallen is die invloed rechtstreeks zoals bij staatssteun en Europese aanbesteding. Niet of niet juiste toepassing kan financiële en juridische risico's hebben. De provincie heeft voor naleving van Europees recht een geheel eigen verantwoordelijkheid. Om risico's tot een minimum te beperken, hebben wij sterk ingezet op een Europaprooftraject. Dit is gericht op juiste toepassing van Europees recht binnen de provinciale organisatie. Zaken als opleiding en een Europatoets op provinciale stukken nemen hierbij een belangrijke plaats in.

c. Contacten met regio's

De keuze voor de partnerschappen met Surrey (Verenigd Koninkrijk) en Zuid-Moravië (Tsjechische Republiek) is gebaseerd op het 'Strategiedocument' Utrecht in Europa, waarmee uw commissie heeft ingestemd.

De partnerschappen zijn voor de provincie van belang met het oog op het uitwisselen van kennis en ervaring en deelname aan Europese projecten. Partnerschappen met regio's zijn ook van belang om na 2007 nog in aanmerking te komen voor Europese fondsen. De Europese Commissie stelt daarvoor samenwerking met andere regio's verplicht.

d. Ondersteuning van het Comité van de Regio's

Het Comité van de Regio's is de officiële spreekbuis van lokale en regionale overheden binnen de Europese Unie. Het is van belang vanwege de adviesfunctie over onderwerpen, die voor decentrale overheden van belang zijn en voor het hebben en onderhouden van een netwerk. Gedeputeerde Lokker is lid van het Comité en momenteel rapporteur over de nieuwe Europese verordening voor plattelandontwikkeling. Het rapporteurschap wordt ook benut om aandacht te vragen voor het probleem van stedelijke druk op platteland zoals dat zich voordoet in het Utrechtse Veenweidegebied.

Bij de discussie in de commissie Bestuur en Middelen is ook samenwerking bij de Europese belangenbehartiging aan de orde geweest. Op samenwerking is uitdrukkelijk ingezet ook omdat het de eigen rol van de provincie kan versterken. Samenwerking is in het Huis van de Nederlandse Provincies en in Regio Randstad Brussel dan ook juist de grondslag. Gewerkt wordt op basis van door provinciale besturen vastgestelde documenten (Europa-prioriteiten in het IPO-werkplan en de Strategische EU-

Randstadagenda) en er is een duidelijke taak- en werkverdeling waardoor overlap wordt voorkomen. In de Randstadvertegenwoordiging heeft de Utrechtse vertegenwoordiger het dossier plattelandsonwikkeling onder zijn hoede.

Wij vinden dat aan de samenwerking goed vorm is gegeven en de door provinciale staten gewenste geïntegreerde samenwerking in Brussel al is gerealiseerd. Overigens zal door de Provinciesecretarissen van de Randstadprovincies worden gezien of werkzaamheden op onderdelen nog verder kunnen worden geïntegreerd. Geacht kan worden aan gezamenlijke acties in het kader van de Europaprooftrajecten.

De Europaformatie bij de Bestuurs- en Managementstaf omvat 3 fte. Hiermee wordt de inzet op Europa professioneel zowel in Brussel als in Utrecht gecoördineerd, begeleid en ondersteund in de richting van het bestuur en de ambtelijke organisatie. Hierbij zijn scherpe keuzen in de ambities en activiteiten gemaakt. Wij vinden de bezetting van 3 fte de minimaal vereiste capaciteit voor het bereiken van de gestelde doelen. Uit vergelijking met de andere provincies blijkt dat onze provincie met de Europacapaciteit op centraal niveau qua omvang wat achterblijft.

Bij de behandeling van de notitie Kwatta 2 in de vergadering van provinciale staten van 4 oktober jl. is gebleken dat behoefte bestaat aan een integrale discussie over het buitenlandbeleid van de provincie. Buiten Europa heeft de provincie echter geen noemenswaardige structurele contacten. De bijgevoegde notitie concentreert zich daarom volledig op de relatie met Europa.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben ingelicht.

Hoogachtend,

Gedeputeerde staten van Utrecht,

Voorzitter,

Secretaris,